

Przedmowa

Wykaz skrótów

CZĘŚĆ PIERWSZA

Wybrane przepisy prawne dotyczące ptaków w Polsce

1. Status poszczególnych gatunków ptaków	12
1.1. Gatunki łowne	12
1.2. Gatunki obce	12
1.3. Gatunki chronione	12
1.4. Strefy ochronne	13
2. Sieć Natura 2000, dyrektywa ptasia oraz dyrektywa siedliskowa	15
2.1. Natura 2000	15
2.2. Dyrektywa ptasia	16
2.2.1. Inne zapisy	21
2.2.1.1. Wędrówki i okres lęgów	22
2.2.1.2. Pomyłki z innymi gatunkami	24

Wpływ myśliwych na środowisko oraz przykłady ich wspólnych inicjatyw z organizacjami ornitologicznymi

1. Prawo	26
1.1. Prawo łowieckie	26
1.2. Łowiectwo w Polsce	27
1.2.1. Redukcja drapieżników w ostojach ptaków	27
1.2.2. Hodowla, wsiedlanie i rehabilitacja dzikich ptaków przez PZŁ	28
1.3. Łowiectwo na świecie	29
1.3.1. FACE	29
1.3.1.1. Porozumienie BirdLife oraz FACE	29
1.4. Przyszłość	31
2. Obserwacje w łowisku – zgłaszanie zaobraczkowanych ptaków	31

3. Wpływ myśliwych na środowisko	32
3.1. Zanieczyszczenie środowiska ołowiem	32
3.1.1. Objawy zatrucia ołowiem u ptaków	33
3.2. Kłusownictwo	35
3.3. Płoszenie i niepokojenie ptaków	36
3.4. Pomyłki z innymi gatunkami	37
3.5. Liczba ptaków pozyskiwanych drogą polowania	38
3.6. Ośrodki hodowli zwierzyny	40
3.6.1. Hodowla i wsiedlanie kuropatw	41
3.6.2. Hodowla i wsiedlanie bażantów	42
3.6.3. Hodowla innych gatunków ptaków łownych	43
3.7. Sokolnictwo	44

4. Praktyczna ochrona ptaków – wybrane zagrożenia	45
4.1. Budki lęgowe	45
4.2. Remizy	48

Rehabilitacja i pierwsza pomoc

1. Wiadomości wstępne	52
1.1. Kategorie ptaków w Polsce	58
2. Pomoc dzikim ptakom	59
2.1. Kiedy ptaki potrzebują naszej pomocy?	59
2.2. Przykładowe sytuacje z udziałem piskląt dzikich ptaków	62
2.3. Jak pomagać ptakom?	65
3. Bezpieczeństwo w postępowaniu z ptakami	66
3.1. Unieruchamianie i chwytanie ptaków	66
3.2. Sprzęt ochronny	72
3.3. Transport ptaków	73
3.4. Pierwsza pomoc	75
3.4.1. Zakładanie opatrunków	75
3.4.2. Diety tymczasowe	77
3.4.2.1. Ptaki wodne: kaczki i łabędzie	77
3.4.2.2. Gęsi	78
3.4.2.3. Ptaki szponiaste i sowy	78
3.4.2.4. Kuraki	78

3.4.2.5. Krukowate	79	3.2. Krwiopijne roztocza	121
3.4.2.6. Ptaki owadożerne: sikory, jaskółki, jerzyki, dzięcioły, kukułki, dudki, drozdy i dzierzby	79	3.3. Świąd pływaków	122
3.4.2.7. Ptaki wodne polujące na ryby: nury, kormorany, perkozy, oraz mewy, rybitwy i zimorodki	80	3.4. Motylczka mięśniowa	123
3.4.2.8. Bociany, bąki i czaple oraz żurawie	80	3.5. Sarkocystoza	123
3.4.2.9. Drobne gatunki ziarnojadów	80	3.6. Akantocéfaloza	124
Nieco anatomii i fizjologii	81	3.7. Histomonadoza	125
1. Topografia	82	3.8. Syngamoza	126
2. Anatomia	83	3.9. Kokcydioza jelitowa	126
2.1. Układ kostny	83	3.10. Rzęsistkowica	127
2.2. Układ mięśniowy. Mięśnie szkieletowe	87	3.11. Świerzb	128
2.3. Układ oddechowy	89	4. Choroby grzybicze	129
2.4. Układ krwionośny	91	4.1. Histoplazmoza	129
2.5. Wytwory skóry i naskórka	92	4.2. Aspergiloza	129
2.5.1. Pióra	92	5. Inne przyczyny śmiertelności	130
2.5.2. Dziób	95	5.1. Porażenie prądem	130
2.6. Przewód pokarmowy	99	5.2. Zatrucia	132
2.6.1. Jama ustna	99	5.2.1. Ołów	132
2.6.2. Język	99	5.2.2. Pestycydy	134
2.6.3. Przełyk, żołądek i jelita	100	5.2.3. Substancje ropopochodne	134
3. Układ nerwowy. Zmysły	102	5.3. Kolizje z szybami i ekranami dźwiękoszczelnymi	135
3.1. Wzrok	102	5.4. Kolizje z samochodami	136
3.2. Węch	105	Organizacje	138
3.3. Smak	105		
3.4. Słuch	106		
4. Układ rozrodczy i rozmnażanie	107		
Wybrane choroby dzikich ptaków	111		
1. Choroby bakteryjne	112		
1.1. Salmonelloza	112		
1.2. Kampylobakterioza	113		
1.3. Chlamydofiloza	113		
1.4. Pastereloza	114		
1.5. Jersinioza	114		
1.6. Gruźlica ptaków	115		
1.7. Botulizm	115		
1.8. Borelioza	117		
2. Choroby wirusowe	119		
2.1. Grypa ptaków	119		
2.2. Ospa ptasia	120		
3. Choroby pasożytnicze	120		
3.1. Kleszcze	121		

KACZKOWATE 141

Gęsi	
1. Łabędź niemy	142
2. Łabędź krzykliwy	154
3. Gęgawa	160
4. Gęś zbożowa	174
5. Gęś białoczelna	186
6. Gęś mała	196
7. Gęś krótkodzioba	202
8. Bernikla kanadyjska	208
9. Bernikla rdzawoszyja	218
10. Bernikla białolica	224
11. Bernikla obroźna	228

Sterniczki	
12. Sterniczka jamajska	234

Kaczki pływające	
13. Krzyżówka	240
14. Rożeniec	256
15. Cyraneczka	262
16. Cyranka	274
17. Płaskonos	280
18. Krakwa	288
19. Świstun	294
20. Mandarynka i karolinka	302

Kaczki nurkujące	
21. Helmiatka	308
22. Głowienka	316
23. Podgorzałka	324
24. Ogorzałka	330
25. Czernica	336
26. Gągoł	346
27. Uhla	354
28. Markaczka	360
29. Lodówka	364
30. Nurogęś	370
31. Szlachar	378

Inne kaczki	
32. Ohar	384
33. Gęsiówka egipska	390

Fot. Wilosz Kowalewski

Gęgawa

KORMORANY 395

1. Kormoran	396
-------------	-----

CZAPLOWATE 411

1. Bąk	412
2. Bączek	420
3. Czapla biała	428
4. Czapla siwa	434
5. Ślepowron	448

BOCIANY 457

1. Bocian czarny	458
2. Bocian biały	464

Bibliografia 477